

Waterbewustzijn**Registratienummer:** 24.032244

Aan Verenigde vergadering
Van Dijkgraaf en hoogheemraden
Portefeuille Rogier van der Sande en Marjon Verkleij-Lemmers
Onderwerp Rijnland en Jongeren
Datum 12 maart 2024

Waarom krijgt u deze memo

De dijkgraaf heeft in de VV-vergadering van november 2023 de toezegging gedaan om met u te delen wat Rijnland doet om verschillende groepen, en in het bijzonder de jeugd, te interesseren voor het werk van het waterschap. Met deze memo willen wij u dan ook informeren over wat wij, als Rijnland, allemaal doen voor jongeren binnen ons verzorgingsgebied.

Wat is het belangrijkste**Rijnland en jongeren - Wat doen we al?**

Jongeren zijn een belangrijke doelgroep voor Rijnland. Zij zijn onze toekomst en daarom is het belangrijk om het waterbewustzijn onder deze doelgroep te vergroten en kennis te laten maken met ons werk. Onder jongeren verstaan wij personen in de leeftijd van 8 t/m 25 jaar. Daarbij draait het niet enkel om (water)bewustzijn; we hopen ook gedragsverandering teweeg te brengen, zoals zuinig watergebruik en het borgen van waterkwaliteit. De ervaring leert dat er soms een mooi dynamiek ontstaat tussen jongere en oudere generaties.

Educatie

Door jongeren op verschillende momenten (in verschillende leeftijdsgroepen) in contact te brengen met het werk van Rijnland planten we een zaadje, dat we gedurende de jaren daarna steeds verder proberen te ontkiemen. Zodat jongeren water bewuster worden en meer te weten komen over het werk van het waterschap. Onze kerntaken uitdragen staat hierbij centraal: droge voeten, schoon water. Echter, ook andere grote maatschappelijke opgaven die aan ons werk raken komen aan bod. Belangrijke thema's zijn biodiversiteit, klimaat, woningbouw, energie/circulair. Hier willen we de jongeren vroegtijdig in meenemen en laten zien hoe wij (maar ook zichzelf) daaraan (kunnen) bijdragen.

Gastlessen

Rijnland geeft gastlessen bij scholen vanaf groep 5. Momenteel wordt onderzocht of we dit al vanaf groep 4 kunnen doen. Tijdens de gastlessen vertellen wij over het belang van water in de breedte. Staat er bijvoorbeeld een afvalwaterzuiveringsinstallatie bij de school in de buurt? Wat zijn de tiny-5? Leerlingen komen alles te weten in een gastles van een uur. We vertellen de klas over de kracht en de macht van water, wat Rijnland allemaal doet om droge voeten en schoon water te realiseren en dat ondersteunen we met filmpjes. We krijgen van zowel kinderen als docenten hele positieve reacties op deze gastlessen.

Werkboekje en mascottes

Om de gastlessen nog leuker te maken, heeft Rijnland vorig jaar een werkboek gemaakt. In het werkboek spelen zes mascottes de hoofdrol. Namelijk de zon, een wolk, regenton, een vis, een laars en een drol. Zo vertelt de zon in het boekje over de droogte. Na afloop krijgen alle kinderen het werkboekje én een sleutelhanger met één van de mascottes eraan.

Rondleidingen

Een gastles is erg interessant en leuk, maar het is natuurlijk nog leuker als de leerlingen daadwerkelijk naar een plek kunnen waar ze zien hoe Rijnland werkt. En ter plekke toelichting krijgen hoe dat proces in z'n werk gaat. Via de coördinator educatie kunnen er afspraken gemaakt worden voor een rondleiding op één van onze gemalen of AWZI's. Ook is het mogelijk om een rondleiding op het gemeenlandshuis Breestraat in Leiden en in ons archief te krijgen.

Vrijwilligers

Om gastlessen en rondleidingen te kunnen verzorgen zijn wij afhankelijk van de beschikbaarheid en bereidheid van onze collega's en vrijwilligers van buiten Rijnland. Vorig jaar hebben we actief ingezet op het werven van extra vrijwilligers. Op dit moment hebben wij in totaal zes medewerkers die voor ons gastlessen en rondleidingen geven. Onder deze vrijwilligers zijn ook twee leden uit de VV.

Doelen Educatie voor 2024

- Bereik met gastlessen en rondleidingen: 2100 leerlingen.¹
- Twee keer per jaar de nieuwsbrief De Waterflits versturen naar scholen om ons aanbod voor een gastles of rondleiding onder de aandacht te brengen.
- Het ontwikkelen van een standaard educatie aanbod, verdeeld in drie pakketten.
- Het bekijken en updaten van de educatiepagina op onze website Rijnland.net.
- Het uitbreiden van de pool vrijwilligers met 1 à twee personen.
- Het inzetten van het educatie werkboekje en de mascottes via rondleidingen en gastlessen.
- Het wederom participeren in Girlsday, landelijk evenement om meisjes tussen de 10 en 15 jaar kennis te laten maken met techniek.
- Dit jaar adverteren we twee keer in de Haarlemse Kinderkrant. Binnen onze regio is er alleen een kinderkrant in de regio Haarlem.

Personele inzet vanuit Rijnland

Binnen team Communicatie is er een coördinator educatie, zij werkt 18 uur per week (0,5 fte). Zij zet zich volledig in voor het regelen van alle gastlessen en rondleidingen, geeft zelf ook rondleidingen en draagt bij aan het realiseren van bovenstaande doelen. Daarnaast is er een communicatieadviseur met als een van de aandachtspunten educatie; hij besteedt circa 8 uur per week (0,2 fte) aan het realiseren van de genoemde doelen/activiteiten.

Jongerenmonitor

In 2021 en 2023 heeft Rijnland een onderzoek laten uitvoeren naar het waterbewustzijn van Rijnlandse Jongeren in de leeftijd van 16 tot en met 35 jaar. De laatste meting heeft in oktober 2023 plaatsgevonden. Op basis van het inzicht krijgen wij handvatten om het waterbewustzijn onder jongeren te verbeteren.

¹ Dit aantal is vergelijkbaar met 2023. We zijn voor het geven van gastlessen en rondleidingen volledig afhankelijk van of scholen hier tijd voor vrij willen maken in hun toch al volle lesprogramma. Uiteraard brengen wij ons aanbod regelmatig actief onder de aandacht, maar het is wel goed om te realiseren dat scholen zelf bepalen of ze hier gebruik van willen maken.

Conclusies uit het onderzoek:

- Meer jongeren weten van het bestaan van waterschappen, 71% weet ongeveer wat ons waterschap doet.
- Het bewustzijn over watertekort groeit.
- Jongeren zijn bereid bij te dragen; dit kan op uiteenlopende manieren.
- Meer dan de helft van de jongeren zegt gestemd te hebben bij de waterschapsverkiezingen.
- Jongeren willen graag meer content op social media.
- Jongeren willen meer focus op klimaatverandering en waterproblematiek en de gevolgen daarvan

Publiekscommunicatie

Op dit moment zijn we bezig met het ontwikkelen van de publiekscommunicatie voor 2024. Het doel hiervan is om het waterbewustzijn te vergroten. De doelgroep is niet alleen jongeren, maar voor onze inwoners binnen ons gehele gebied. Wat we willen bereiken met de publiekscommunicatie is:

- 1) Dat we inwoners in ons gebied aansporen om zelf duurzaam met water om te gaan bijvoorbeeld regenton, tegel eruit, plant erin (Wat kun je zelf doen?).
- 2) Dat we inwoners informeren over het werk van het waterschap. Wat doen we, wat zijn de uitdagingen en de oplossingen (Wat doet een waterschap?).
- 3) Daarnaast staan we als waterschap voor een grote maatschappelijke opgave. Belangrijke thema's zijn biodiversiteit, klimaat, woningbouw, energie/circulair waarmee we kunnen laten zien hoe wij daaraan bijdragen.

Samenwerkingen

Door samenwerkingen of partnerschappen aan te gaan kunnen bereiken we jongeren op verschillende manieren. Dit zorgt er ook voor dat we op regelmatige basis onder de aandacht komen. De ervaring leert dat het een krachtige manier is om onze doelen te bereiken. Hieronder vindt u een overzicht van lopende samenwerkingen:

- **Njord** - studentenroeivereniging.
- **Scouting Hollands Midden**.
- **YoungXperts** - onderzoeksgroep die onderzoeken wat jongeren uniek maakt en hoe zij een rol vinden in de samenleving.
- **Natuur en Milieu Educatie organisaties (NME)** - organisatie die alle vormen van leeractiviteiten aanbiedt met betrekking tot natuur, ecologie, milieu, landschap en duurzaamheid.
- **Girlsday** - een initiatief om meisjes op jonge leeftijd kennis te laten maken met bèta, techniek en ICT.
- **Driestar College** - middelbare school in Leiden die rondleidingen in hun lesprogramma hebben opgenomen omdat zij het belang ervan in zien.
- **Verwonder om de hoek** - de plek waar kinderen hun passies ontdekken. Een platform waar alle activiteiten op het gebied van cultuur, natuur, wetenschap, technologie en duurzaamheid samenkomen en verbinding zoekt met onderwijsinstellingen.
- **GeoWeek** - tijdens de GeoWeek krijgen leerlingen de kans om kennis te maken met het geo-werkveld. Ze gaan op veldwerk, bedrijfsbezoek of krijgen een gastles over bodem -, water-, of geo-informatiesector.
- **JINC** - verbindt jongeren met het bedrijfsleven. Zie verder in het document onder Arbeidsmarktcommunicatie.
- **Boomkwekerijmuseum Boskoop** - tijdens de meivakantie geven we meerdere gastlessen bij het museum om het waterbewustzijn bij jongeren te vergroten. Dit is een pilot om te kijken of we er een vervolg aan kunnen geven tijdens andere schoolvakanties.

Arbeidsmarktcommunicatie

Vanwege de krapte op de markt en de openstaande vacatures bij Rijnland zijn we bezig met het ontwikkelen van een campagne arbeidsmarktcommunicatie. De bedoeling is dat de campagne in mei van start gaat. Ook hierin zijn jongeren één van onze doelgroepen. In de campagne wordt uiteraard bekeken hoe we de gewenste doelgroepen zo goed mogelijk kunnen benaderen. Op dit moment ondervindt Rijnland overigens geen problemen met het invullen van startersfuncties, maar we willen nu al de beste strategie ontwikkelen mochten we hier in de toekomst op moeten anticiperen.

Arbeidsmarktprofilering

Naast onze eigen campagne is er in opdracht van A&O fonds Waterschappen en de Vereniging werken voor waterschappen een werkgroep opgesteld om een actieplan op te stellen voor een succesvolle arbeidsmarktprofilering. Rijnland is vanuit HR deelnemer aan de werkgroep. Het actieplan wordt later dit jaar uitgevoerd.

JINC

JINC verbindt jongeren met het bedrijfsleven. JINC is een speelse verwijzing naar JongerenINCorporated. JINC helpt kinderen van 8 tot 16 jaar aan een goede start op de arbeidsmarkt. Via het programma maken ze kennis met allerlei beroepen en werkgevers, ontdekken ze welk werk bij hun talenten past en leren ze solliciteren. Jaarlijks zijn er 78.000 basisschool- en vmbo-leerlingen die de kans krijgen om te groeien. Vanuit Rijnland doen we jaarlijks mee aan het initiatief van JINC 'De baas van morgen'. Hierbij mogen een of twee kinderen een dag meelopen met een van onze directieleden. Op deze manier laten we de jongeren kennismaken met ons werk en versterken we de verbinding met de maatschappij en bieden we een inspirerende ervaring.

Snuffelstages

Regelmatig ontvangen we aanvragen van jongeren om een snuffelstage te komen lopen. Vanuit Rijnland staan wij hier open voor. Het is wel afhankelijk bij welk team en of er op dat moment ook tijd en ruimte is. Bij Communicatie hebben we onlangs een snuffelstage gehad en er zit er nog één in de pijplijn.

Stages

Vanaf 2016 hebben we bij Rijnland 252 stagiaires gehad. Voor aanvragen van stages of opdrachten heeft HR een proces ingericht om te kijken of er een match is. Van de 252 stagiaires zijn er 31 in dienst gekomen.

Mbo-scholen

Vanuit HR zijn er contacten met mbo-scholen binnen Rijnlands gebied. In het verleden zijn er initiatieven geweest voor lang lopende trajecten, maar deze bleken helaas niet vruchtbaar. We bieden uiteraard wel stageplekken voor mbo-studenten. Studenten kunnen een open aanvraag doen en intern wordt er vervolgens gezocht naar de juiste invulling. Op aanvraag geven twee medewerkers workshops en gastlessen bij de scholengroep MBO Rijnland. Soms volgt hier een opdracht uit voor de opleiding/klas. Het ontwikkelen van een challenge specifiek voor het mbo is meer iets om vanuit het collectief (Unie van waterschappen) op te pakken, omdat de ervaring leert dat regionaal de spoeling te dun is. De focus ligt daarom op arbeidsmarktcommunicatie om jongeren te interesseren om voor een waterschap te komen werken.

Overig

Polderen in de klas

Polderen in de klas is een simulatiespel waarmee leerlingen ervaren hoe het er in de politiek aan toe gaat. In uw eigen VV-zaal neemt een groep van 30 tot 35 leerlingen zitting in een besluitvormingstraject. Voordat een leerling zijn of haar pakket aan eisen 'vanuit de achterban' mag indienen, moet er onderzoek gedaan zijn over het onderwerp. Tijdens de zitting is het doel om tot een gemeenschappelijk gedragen akkoord/besluit te komen.

Daarbij komen allerlei fases aan de orde om tot overeenstemming te komen: het voordragen van de standpunten, de ander begrijpen, overeenkomsten zoeken, onderhandelen en als laatste overeenstemming bereiken.

Jeugdambassadeurs

In het verleden heeft Rijnland jeugdambassadeurs gehad. Helaas bleek dit geen vruchtbare samenwerking, maar wel één die aanzienlijke tijd en inspanning vereiste. Na het evalueren van het jeugdambassadeurschap is er besloten om hier vanuit Rijnland mee te stoppen en de tijd en energie te steken in de eerder genoemde onderdelen, zoals samenwerkingen, educatie, gastlessen en social media.

Lesprogramma voortgezet onderwijs

Vanuit de VV rees de vraag of het onderwerp waterschappen al standaard in de lesprogramma's van het voortgezet onderwijs zijn opgenomen. Bij sommige opleidingen is dit het geval; zo komen de waterschappen op het VWO aan bod bij het vak Aardrijkskunde. Ook in het basisonderwijs komen de waterschappen regelmatig aan bod bij het vak Aardrijkskunde. Als Rijnland gaan wij niet over de lesprogramma's, daar gaat de Rijksoverheid over. De Unie van Waterschappen heeft dit jaren geleden al bij de Rijksoverheid bespreekbaar gemaakt en inmiddels is het onderdeel van verschillende lesprogramma's op het (voortgezet) onderwijs. De lobby voor uitbreiding hiervan ligt bij de Unie.

Weg van het water

Om onze doelgroepen, waaronder jongeren, bekend te maken met de weg van het water en ons werk hebben wij 8 filmpjes gemaakt op laagdrempelige manier te introduceren²:

Video 1: [De weg van het regenwater: wat gebeurt er met het regenwater?](#)

Video 2: [De weg van het regenwater: waterbeheer in een notendorp](#)

Video 3: [De weg van het regenwater: Opvangen van regenwater](#)

Video 4: [De weg van het regenwater: Peilbeheer uitgelegd](#)

Video 5: [De weg van het regenwater: Piekberging uitgelegd](#)

Video 6: [De weg van het regenwater: Wat is baggeren?](#)

Video 7: [De weg van het regenwater: Wat is een poldergemaal?](#)

Video 8: [De weg van het regenwater: Water naar de zee afvoeren? Hoe zit dat?](#)

Vervolg

We zijn ervan bewust dat jongeren een belangrijke doelgroep zijn voor Rijnland, zowel voor het vergroten van het waterbewustzijn als een eventuele loopbaan. Zoals u in deze memo heeft kunnen lezen besteden we hier ook veel aandacht aan. Jaarlijks nemen we in het jaarplan op wat onze doelstellingen en plannen zijn en aan de hand van resultaten stellen we dit zo nodig bij voor het jaar erna en/of voegen nieuwe activiteiten toe als we daarmee het bereik kunnen vergroten.

² Totaal aantal weergaves: 9.425 weergaves - referentiedatum 5 februari 2024. De video's zijn geplaatst op onze social mediakanalen Youtube, Facebook, Instagram en LinkedIn.